

॥ ३ ॥ ४ ॥ पर्यश्रंतिबालद्वितीयातिथिभ्यः पूर्वमश्रंति यत्रजन्मनि असत्यं वथागोब्राह्मणादित्राणं विना कीर्त्यते तदपि वथेत्यर्थः ॥ ५ ॥ आरूढश्चासौ पतितः आरूढो नैष्ठिकं धर्मं यस्तु प्रच्यवते पुनः प्रायश्चित्तं तस्यास्तियेन शुद्ध्येत आत्महेति श्लोकोक्तः नैष्ठिकं यावज्जीव ब्रह्मचर्यं चतुर्थाश्रमं वानप्रस्थत्वं वा प्रच्यवते गार्हस्थ्येच्छादिना तानि श्रान्त्यजति ॥ ६ ॥ गुरावप्यावृत्तिकेऽनृतप्रिये वृषलः शूद्रः ॥ ७ ॥ ब्रह्मबंध

इंद्रलोकं त्वनुभवेत्पुरुषस्तद्वीहिमे ॥ गार्हस्थ्येप्यथवाबाल्येयौवनेस्थाविरेपिवा ॥ यथाफलं समश्नातितथात्वं कथयस्वमे ॥ ३ ॥ मार्कण्डेय उवाच वथाजन्मानि च त्वारिवथादानानि षोडश ॥ वथाजन्मत्यपुत्रस्य ये च धर्मबहिष्कृताः ॥ ४ ॥ परपाकेषु ये श्रंति आत्मार्यं च पचेत्तु यः ॥ पर्यश्रंति वथा यत्र तदसत्यं प्रकीर्त्यते ॥ ५ ॥ आरूढपतिते दत्तमन्यायोपहृतं च यत् ॥ व्यर्थं तु पतिते दानं ब्राह्मणे तस्करे तथा ॥ ६ ॥ गुरौ चानृत्तिके पापे कृतघ्ने ग्रामयाजके ॥ वेदविक्रयिणे दत्तं तथा वृषलयाजके ॥ ७ ॥ ब्रह्मबंधुषु यद्दत्तं यद्दत्तं वृषलीपतौ ॥ स्त्रीजनेषु च यद्दत्तं व्यालग्राहे तथैव च ॥ ८ ॥ परिचारकेषु यद्दत्तं वथादानानि षोडश ॥ तमो वृत्तस्तु यो दद्याद्भयात्क्रोधात्तथैव च ॥ ९ ॥ भुंक्ते च दानं तत्सर्वं गर्भस्थस्तु नरः सदा ॥ ददद्दानं द्विजातिभ्यो वृद्धभावेन मानवः ॥ १० ॥ तस्मात्सर्वास्ववस्थासु सर्वदानानि पार्थिव ॥ दातव्यानि द्विजातिभ्यः स्वर्गमार्गजिगीषया ॥ ११ ॥ युधिष्ठिर उवाच चातुर्वर्ण्यस्य सर्वस्य वर्तमानाः प्रतिग्रहे ॥ केन विप्राविशेषेण तारयंति तरंति च ॥ १२ ॥ मार्कण्डेय उवाच जपैर्मन्त्रैश्च होमैश्च स्वाध्यायाध्ययनेन च ॥ नावं वेदमयीं कृत्वा तारयंति तरंति च ॥ १३ ॥ ब्राह्मणां स्तोषयेद्यस्तु तुष्यंते तस्य देवताः ॥ वचनाच्चापि विप्राणां स्वर्गलोकमवाप्नुयात् ॥ १४ ॥ पितृदेवतपूजाभिर्ब्राह्मणाभ्यर्चनेन च ॥ अनंतं पुण्यलोकं तु गन्तासि त्वं न संशयः ॥ १५ ॥ श्लेष्मादिभिर्व्यासतनुर्घ्नियमाणोऽविचेतनः ॥ ब्राह्मणा एव संपूज्याः पुण्यं स्वर्गमभीप्सता ॥ १६ ॥ श्राद्धकाले तु यत्नेन भोक्तव्यास्त्यजुगुप्सिताः ॥ दुर्वर्णः कुनखी कुष्ठी मायावी कुंडगोलकौ ॥ १७ ॥ वर्जनीयाः प्रयत्नेन कांडपृष्ठाश्च देहिनः ॥ जुगुप्सितं हि यच्छ्राद्धं दहत्यग्निरिवेधनं ॥ १८ ॥ ये ये श्राद्धेन युज्यंते मूकांधबधिरादयः ॥ तेपि सर्वे नियोक्तव्यामिश्रिता वेदपारगैः ॥ १९ ॥ प्रतिग्रहश्च वैदेयः शृणुयस्य युधिष्ठिर ॥ प्रदातारं तथात्मानं यस्तारयति शक्तिमान् ॥ २० ॥ तस्मिन् देयं द्विजैर्दानं सर्वा गमविजानता ॥ प्रदातारं तथात्मानं तारयेद्यः स शक्तिमान् ॥ २१ ॥ न तथा हविषो होमैर्न पुष्पैर्नानुलेपनैः ॥ अग्नयः पार्थ तुष्यंति यथा त्व्यतिथिभोजने ॥ २२ ॥

वोजातिमात्रब्राह्मणावृत्ताध्यायनशून्याः ॥ ८ ॥ ९ ॥ दानं दानफलं अन्यत्तु दानं वृद्धभावेन जरया भुंक्ते ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥
दुर्वर्णः अतिगौरेतिकृष्णो बीभत्सवर्णः ॥ १७ ॥ कांडपृष्ठाः बाणनिषंगधराः क्षात्रदत्तयइत्यर्थः ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥